

א. הפסוקים הנידונים:

- (1) ויקרא י"ח: יְעֲרֹת בֵּת בְּנֶדֶךְ אוֹ בֵּת בִּתְדֶךְ לֹא תִגְלֶה עֲרֹתָן כִּי עֲרֹתֶךְ הִנֵּה:
 - (2) ויקרא: י"ח (יז) עֲרֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בֵּת בְּנֶה וְאֶת בֵּת בִּתְהָ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרֹתָהּ שְׂאֵרָה הִנֵּה זִמָּה הוּא:
 - (3) ויקרא כ: (יד) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֶן וְלֹא תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:
- בעונש** מפורש חמותו (וי"א גם אם חמותו), **באזהרה** מפורש אשה, בת, נכדות
- הפסוק הראשון מלמד שמותר לגלות ערוות נכדות אשתך והיינו באנוסותו כשהן מאיש אחר. ההיתר כולל בתה מאיש אחר.

הפסוק השני מלמד שכל בת או נכדת אשתך אסורה, אפילו מאיש אחר והיינו באשתו ולא באנוסותו.

ב. מחלוקת ר"ע ור"י

בפסוק ג' קשה. מדוע ישרפו את אשתו שנשאה בהיתר?
 ר"י: אתהן = אחת מהן. אין הכי נמי אשתו אינה נענשת. רק חמותו והוא.
 ר"ע: שתייהן נענשות. אתהן = שתיים
 אב"י: אין מחלוקת עקרונית בין ר"י ור"ע. ר"ע מדבר על שני מקרים ולא על מקרה אחד. הנשוי לאשה ובא על אמה הוא והאמא חייבים בשריפה וכן אם נשוי לאשה ובא על סבתה, הוא והסבתא חייבים מיתה. ר"י מודה לדין אך טוען שאינו נלמד מהפסוק אלא מדרשה אחרת. הפסוק מדבר על מקרה אחד – חמותו.
 רבא: יש מחלוקת עקרונית בין ר"י לר"ע. לר"י גם אם רק אחת מהן קיימת יש עונש. הבא על אם אשתו לאחר מות אשתו, שניהם חייבים בשריפה. לר"ע רק אם בא עליה בחיי אשתו שניהם חייבים בשריפה.
 לגבי אם חמותו גם ר"ע וגם ר"י מודים שנלמדת מדרשה אחרת ולא מהפסוק.

ג. הברייתא – ראה טבלה

הקדמה להסברו של אב"י:

הסברו של אב"י בקטע מנין לעשות למעלה כלמטה, מבוסס על כך שהנלמד הוא אם חמיו ואם חמותו הוא מבוסס על ההיפוך שעשתה הגמרא: מנין לעשות למעלה כלמטה
 יש לשלול את ההסבר שלמעלה = אם חמיו ואם חמותו ולמטה = חמותו כי אם חמיו ואם חמותו לא כתובים בפירוש ובכך בודאי שלא כתוב "זמה" אצלם.
 הערה על הסברו של אב"י לאחר לימוד ההסבר:
 אב"י מחליף את המושגים "למעלה ולמטה" בהסברו. פעם "למטה ולמעלה" מדברים על היחס של הקרבה לבעל בתוך אותו סט קרובות (בנות מול נכדות או חמות מול סבתות) ופעם על היחס שבין סט אחד (בנות/נכדות) לסט האחר (חמות/סבתות).
 הערה על הסבר רב אשי לאחר לימוד ההסבר:
 רב אשי מחליף את פירוש המילים למעלה למטה. בתחילה "למעלה" = איסור חמור ו "למטה" = איסור קל ובהמשך "למעלה" מתייחס לחמות/סבתות ו "למטה" מתייחס לבנות/נכדות.

קטע הברייתא	אביי	רב אשי
גזריה שווה זמה זמה מלמדת שיש עונש שריפה גם על דורות למטה (הבא על אשה ובתה או אשה ונכדתה)		
מנין לעשות זכרים כנקבות ? גזירה שווה זימה זימה	איך יודעים שהבעל (זכרים) כנקבות (כאשתו) לגבי דורות למטה. איך יודעים שאדם אסור בביתו ונכדו מאנוסתו כמו שהוא אסור בבית אשתו ונכדו? גז"ש הנה הנה וזמה זמה.	
מנין לעשות למטה כלמעלה ?	יש להפוך ולגרסא מנין לעשות למעלה כלמטה. מנין יודעים שבא על אם חמיו או אם חמותו (למעלה) מחייב שריפה כמו בבא על חמותו (למטה)	הגרסא נשארת. מנין לעשות למעלה כלמטה. מנין שהדורות המרוחקים הקלים יותר לכאורה, אם חמיו ואם חמותו, (למטה = איסור קל) אסורות באותו חומר איסור כאיסור הקרוב יותר החמות (למעלה = האיסור הקל)
נאמר כאן זימה ונאמר להלן זימה	נאמר בחמותו (כאן) "זימה" ונאמר בבא על בתו או נכדו "זימה"	נאמר בחמותו (כאן) "זימה" ונאמר בבא על בתו או נכדו "זימה"
מה להלן למטה כלמעלה	כשם שבבת ונכדות (להלן) הדורות המאוחרים (למטה) נידונים כדור הקרוב, הבת, (למעלה)	כשם שבבת ונכדות הדורות המרוחקים והלכאורה קלים (למטה) שוות בחומרתן לדור המקורב, היותר חמור, הבת (למעלה)
אף כאן למטה כלמעלה	אף באם חמיו ואם חמותו (כאן) הדורות העליונים, אם חמיו ואם חמותו (למעלה) כדור הקרוב, החמות (למטה). גם פה חייבים לעשות היפוך בגרסא כמו בכותרת.	אף בדורות העליונים, אם חמיו ואם חמותו הקלים לכאורה (למטה) שוות בחומרתן לדור המקורב היותר חמור, חמותו (למעלה). אין צורך להפוך את הגרסא.
ומה כאן למטה כלמעלה (כך גורס רש"י בברייתא וכן רבים אחרים. אין זה "היפוך" אלא שינוי גרסא כללית)	ומה לגבי העונש שנאמרה בחמותו, (כאן) כבר למדנו שבת ונכדות (למטה) חייבות שרפה מהגז"ש	כמו אביי
אף להלן למעלה כלמטה	אף לגבי האזהרה שנאמרה בבית ונכדות (להלן) נלמד שהדורות העליונים – חמות, אם חמיו ואם חמותו (למעלה) אסורות באזהרה כבת והנכדות (למטה)	כמו אביי